

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar
Regionális Oktató, Fejlesztő és Tanácsadó Központ
(ROP-3.3.1.-2004-10-0007/33)

DESZTINÁCIÓS MENEDZSMET IRODA KIALAKÍTÁSA SIKLÓSON – PROJEKTTERV

PÁLYÁZATI HÁTTÉRTANULMÁNY

Készítette:

Andik Anett
Fritz Márta
Kobra Barbara
Nyíró Emese
Páldi Ákos
Tóth Eszter

Közreműködött:

Gebauer György
Gyimesi Gergely

2007.

Európa itt épül

Tartalomjegyzék

Bevezetés	1
1. A projekt bemutatása.....	2
2. Célok – prioritások.....	3
2.1. Specifikus célok	4
2.2. Horizontális elvek	5
2.3. A projekt illeszkedése a hazai és az Európai Unió tervrendszerbe	6
3. A projekt indokltsága.....	7
3.1. Helyzetfeltárás.....	7
3.2. Indoklás	10
3.3. Ex-ante értékelés	11
<i>Várható hatás a gazdasági környezetre</i>	<i>11</i>
<i>Várható hatás az itt élő népességre.....</i>	<i>12</i>
4. A projekt megvalósulásáért felelős indikátorok.....	14

Bevezetés

A Regionális Oktató Fejlesztő és Tanácsadó Központ a kistérségi kutatás záróakkordjaként, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának végzős Regionális Politika szakos hallgatóinak bevonásával, a Regionális Terepmunka c. tárgy keretében egy konkrét kistérségi projekthez szükséges háttér tanulmány elkészítését tűzte ki célul. Az érintett hallgatók bepillantást nyerhettek a kistérségi tervezés gyakorlati munkájába, terepszemléken és a kistérség vezetőivel megbeszélésen vehettek részt, miközben a szükséges speciális elméleti ismereteket is elsajátíthatták.

A Siklói kistérség eddigi vizsgálatából világossá vált, hogy a gazdaság számára a kitörési pont a turizmusfejlesztés, amelynek egyik fő prioritása a komplex turisztikai kínálat és menedzsment megjelenése. A Siklói Többcélú Kistérségi Társulással való egyeztetés után választásunk a desztinációs menedzsment irodára esett, amelyre a Társulás a közeljövőben pályázatot kíván benyújtani.

1. A projekt bemutatása

A kistérség középtávú fejlesztési terveire és jövőképre alapozva, egyik kiemelt fontosságú projekt lehetne a turisztikai desztinációs menedzsment iroda létrehozása a térségen belül, amelynek feladata a fenntartható turizmust támogató rendszer kiépítése lenne. Az országban már több helyen (pl. a Balaton régióban) sikerrel elindított turisztikai desztinációs menedzsment irodák feladatai közé tartoznak:

- Térségi marketing (kutatás, termékfejlesztés, kommunikáció, e-marketing);
- Információ nyújtás (Tourinform iroda működtetése);
- Tervezés (tervek kidolgozása, a megvalósítás menedzselése, monitoring);
- Információs adatbank létrehozása és fenntartása;
- Projektmenedzsment (projektek kidolgozása, pályázatfigyelés, -írás, tanácsadás);
- Befektetők vonzása a térségbe (ösztönző rendszer kialakítása);
- Minőségbiztosítás (a rendszer kidolgozása és működtetése);
- Együttműködés a turizmus szereplőivel, koordináció;
- Szakmai érdekképviselő, lobbizás, tanácsadás;
- Oktatás és képzés (előadások, szakmai továbbképző tanfolyamok szervezése, gyakorlók program, a turizmusbarát szemlélet kialakítása a térségben)...¹

A Siklói kistérség turizmusa erős koncentrációt mutat², a TDM térség-specifikus feladatai közé tartozna a turizmus fellendítésén túl (az ide érkező vendégek számának, az eltöltött vendégéjszakák és a fogyasztott szolgáltatások növelése), a turizmus térbeli elosztásának elősegítése. A TDM iroda tehát mintegy decentralizáló szerepet látna el, a térségben meglévő turisztikai potenciálok összehangolásának megtervezésével, a helyi társadalom, az önkormányzatok, a vállalkozói és non-profit szektor érdekeinek összeegyeztetésével, a folyamatos párbeszéd biztosításával. A TDM iroda feladata lenne decentralizálni a térség irányítását, a források elosztását, úgy mint egy irányító és egyben együttműködést elősegítő központ, hogy megteremtse az összhangot, egyenlő feltételeket biztosítson a települések közt.

A TDM kialakításához országsszerte az a felismerés vezetett, hogy a mozaikszerű, kis vonzerővel rendelkező, külön menedzselt turisztikai attrakciók önmagukban nem képeznek elég vonzerőt, viszont egymással kooperálva, egymás hatását kihasználva és erősítve

¹ Forrás: A TDM modell kialakítása a Balaton régióban (<http://www.hff.hu/kutatas/4melleklet.htm>)

² Lásd még a 3.1-es fejezetet (Helyzetfeltárás)

sikeresek lehetnek. A TDM modell egy olyan szervezet kereteit hozza létre, mely alulról építkezve, széles társadalmi réteg bevonásával, társadalmi összefogással működhet. Az iroda munkatársai lehetnek a települések turisztikai menedzserei (vagy egyéb turisztikai szakember), a települések önkormányzatának képviselői, a vállalkozók érdekeit képviselő választott személy. A TDM *szerv finanszírozásának lehetséges forrásai:*

A Siklói kistérség előzetes tervei alapján az iroda kialakítása hozzávetőleg 5-40 millió forintos költséggel járna, melyet pályázati úton próbálnak megszerezni. A iroda működéséhez ingatlan rendelkezésre áll, indulásként 2 fő foglalkoztatását tervezik. Az iroda sikeres beindítása után a finanszírozás lehetséges forrásai:

- Egyesületi tagdíjak;
- Központi támogatás (önkormányzat, állam);
- Adományok (alapítványok, szponzorok, magánszemélyek);
- Pályázatok;
- Egyéb (ajándéktárgy értékesítés, szolgáltatások nyújtása).

2. Célok – prioritások

A jelenlegi hivatalos, 2005-ben elfogadott kistérségi cselekvési terv a –A Siklói Kistérség Komplex Középtávú Fejlesztési Programjának– egyik célja a turizmus területén jelentkező egyenlőtlenségek csökkentése, illetve a térség tartós gazdasági növekedésének elősegítése a turisztikai foglalkoztatás bővítésével és a turisztikai infrastruktúra javításával. A dokumentum ide vonatkozó prioritási rendszere az alábbi:

1.1 prioritás: Az értékalapú, minőségi turizmus feltételeinek kialakítása

1.1.1 intézkedés: Konferencia turizmus és a hozzá tartozó wellness turizmus feltételeinek, kapacitásainak megteremtése Siklóson

1.1.2 intézkedés: Gyógy- és wellness turizmus feltételeinek kialakítása és fejlesztése Harkányban

1.1.6 intézkedés: Kistérségi turisztikai élménylánc kidolgozása

1.1.8 intézkedés: A bor- és gasztroturizmus minőségi fejlesztése

1.1.9 intézkedés: Vallási és kulturális hagyományokra épülő értékalapú turizmus erősítése

1.2.1 intézkedés: Termékdiverzifikáció, a szűk tömegtermék struktúrától és az EU-tól való függőség csökkentése (új termékek, új piacok)

1.2.7 intézkedés: A turizmushoz kötődő és annak keretében értékesíthető termékcsoport kifejlesztése

1.2.8 intézkedés: Felvilágosító, ismeretterjesztő propaganda megszervezése a modellváltáshoz

A Regionális Oktató Fejlesztő és Tanácsadó Központ által készített kísérleti operatív programok szintén a kistérségi turizmus fejlesztésében látják a gazdasági fellendülés lehetőségét, a helyi gazdaság fejlesztését összehangolják a turisztikai fejlesztésekkel. A projekt indirekt módon kapcsolódik a teljes Turisztikai Operatív Programhoz, szorosan pedig az 1.3 és a 2.2 ill. a 3.2 és 3.3. intézkedésekhez.

1. prioritás tengely: A turisztikai magtárség fejlesztése – a minőségi, versenyképes turizmus feltételrendszerének kialakítása.

1.1. Vendéglátóhelyek fejlesztése - szálláshelyek térbeli optimalizálása, férőhelyek, falusi vendéglátás.

1.2. A mag-attrakciók fejlesztése, felkészülés a turizmus intenzifikációjára.

1.3. Kiegészítő szolgáltatások a magtárségben, a szolgáltatások összehangolása.

2. prioritási tengely: Perifériák felfűzése a magterületre.

2.1. Kiegészítő szolgáltatások minőségi fejlesztése (öko-, gasztro-, kulturális turizmus).

2.2. A kulturális és ökológiai élményláncokra építő komplex turisztikai csomagok kialakítása.

3. prioritási tengely: A kistérségi identitás, filozófia és az egységes marketingarculat megteremtése

3.1. A Helyi gazdasági szereplők összehangolása, helyi termékek termelésének ösztönzése

3.2. Társadalmi kommunikáció (civil és non-profit szektor)

3.3. Kistérségi arculattervezés, marketingakciók

2.1. *Specifikus célok*

A kistérségben található sok kisebb turisztikai attrakciót a vonzerő növelése érdekében komplexen lenne célszerű tálni. A kistérség húzó termékeinek azonosításával, s azok köré hasonló szolgáltatásokból álló turisztikai termékcsoportok létrehozásával, aktív marketinggel, egységes arculattal való fellépéssel, valamint tematikus utak kialakításával a kistérség turisztikai vonzereje sokszorosára növelhető. Kiemelendő a termékek és szolgáltatások időbeli, illetve ennek megfelelően térbeli összehangolása.

Az értékteremtő turizmusra kell helyezni a hangsúlyt. Ezt indokolja, hogy egyes területek még nemzetközi szinten is kiemelkedő vonzerővel rendelkeznek. A turizmus fejlesztése stabilizálná a gazdasági helyzetet, javítaná az infrastruktúrát, és új foglalkoztatási lehetőségeket teremtene. A fejlesztésekkel elsősorban a piac felső rétegéhez tartozókat kívánja megcélozni, vagyis egy magas minőségű színvonalú turizmus kialakítását. A végső cél hogy az ide látogatók minél több pénz költsenek el itt, és ehhez egy tartalmas programcsomagra van szükség. A termékkínálat fejlesztésének 3 útja van:

- komplex turisztikai programcsomagok létrehozása
- meglévő attrakciók fejlesztése
- új termékek létrehozása.

A komplex csomag kialakítása történhet a kisebb szolgáltatások nagyobb vonzerőkhöz való kapcsolásával, illetve akár a kistérségen belüli kínálatnak a kistérségen kívüli programokhoz való kapcsolásával. Legvonzóbb tényezők a gyógyturizmus, bortúrák, ökoturizmus, építészeti emlékek.

A meglévő attrakciók 2 úton fejleszthetők, egyrészt azok állapotának javításával, pl. renoválással, illetve az azokhoz kapcsolódó szolgáltatások bővítésével, vagy minőségének javításával.

A TDM kialakításának legfőbb céljai összefoglalva:

- *A térség versenyképességének növelése, foglalkoztatás bővítése.*
- *A turisztikai szolgáltatások vonzerejének növelése.*
- *A települések közötti különbségek mérséklése.*

2.2. Horizontális elvek

Horizontális elvek alatt olyan átfogó jellegű, kiemelkedő jelentőséggel bíró kérdésköröket értünk, amelyek az Európai Unió minden részpolitikájában megjelennek, továbbá érvényesülniük kell az Unió minden egyes politikája, illetve programja esetében. Ez által teremthetők meg a kiegyensúlyozott gazdasági, környezeti és szociális fejlődés általános feltételei. A pályázatok esetében elsősorban az esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés kérdéskörét vizsgálják.

A projekt megvalósítása során tehát ügyelni kell a horizontális elvek érvényesítésére. Ide tartozik a nemek közötti egyenlőség, az akadálymentes hozzáférés a fogyatékkal élők számára, a nemi, vallási vagy etnikai alapon történő megkülönböztetés tilalma és a környezeti fenntarthatóság és gazdasági növekedés, valamint a partnerség elvének érvényesülése. A fenntartható fejlődés a kistérség gazdasági versenyképességének az alapja. Az Európai Unió tagjaként nem lehet olyan beruházásokat támogatni, amelyek negatív hatással rendelkeznek a horizontális politikák szempontjából. Ügyelnünk kell arra, hogy a elképzeléseink tervezése során elkerüljük a negatív hatásokat, így például a természeti és hagyományőrző környezetünk pusztítását, természeti erőforrások túlzott felhasználását, és ne növeljük tovább az állampolgárok közötti egyenlőtlenségeket, ugyanis a gyakorlatban a gazdasági fejlesztések környezetkímélő megvalósítása a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb célja.

2.3. A projekt illeszkedése a hazai és az Európai Unió tervrendszerbe

A TDM projekt a hazai és Európai Unió területfejlesztési tervrendszerbe a következő pontok alapján illeszkedik:

II. Nemzeti Fejlesztési Terv (2007-2013)³:

Prioritás: A gazdaság versenyképességének tartós növekedése
Cél: Több munkahely

Prioritás: A foglalkoztatás bővülése
Cél: Magasabb jövedelmek jobb munkahely

Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztés Operatív Program (2007-2013):

Prioritás: A turisztikai potenciál erősítése a régióban
Cél: A turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások kínálatának és minőségének fejlesztése

REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM

Prioritás	Cél
A regionális gazdasági környezet fejlesztése	Természeti értékek és kulturális örökség turisztikai célú hasznosítása
Települési infrastruktúra fejlesztése	A társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek gazdasági potenciáljának erősítése
Regionális humán erőforrás fejlesztés	Vonzó települési környezet kialakítása a gazdasági

³ Indirekt kapcsolódás

tevékenység ösztönzése és az életkörülmények javítása érdekében

Dél-dunántúli régió komplex fejlesztési programja

Prioritás	Stratégiai Program
Humán erőforrás fejlesztés	Foglalkoztathatóság javítása Az oktatás és képzés fejlesztése
Az idegenforgalom fejlesztése	Termál és gyógy-turizmus fejlesztése Szelíd turizmus fejlesztése Kulturális és rendezvényturizmus
Régiómarketing	A Dél-Dunántúl kommunikációs stratégiájának kidolgozása A régió promóciója

3. . A projekt indokoltsága

A Siklói kistérségben a bevett fő attrakciók mellett találhatóak turisztikai termékek amelyek nem állnak össze komplex turisztikai szolgáltatássá, a fellelhető turisztikai attrakciók elszórtan, különböző településeken, egymással nem összehangoltan, esetenként egymással versenyben találhatóak. Önmagukban ezek a szolgáltatások és látványosságok általában kis méretűek, egyszerűek, és sok esetben a vendégek átlagos időráfordítása egy napnál kevesebb időhosszban értelmezhető (múzeum, természeti séta). Az ilyen jellegű attrakciók a helyi turistákon és egy szűk rétegen kívül kevés személynek jelentenek potenciális kikapcsolódási lehetőséget, akár más térségek turisztikai adottságaihoz képest, akár idő, vagy költségráfordítás szempontjából nézzük. A turisztikai kínálat egységes kezelése az egész térség turizmusa számára potenciális lehetőség.

3.1. Helyzetfeltárás

Erősségek

A Siklói kistérség az erőteljes turisztikai vonzerővel rendelkező Villányi-hegységhez kapcsolódik. A kistérség legjelentősebb vonzerői a kulturális, örökség vonzerő (Siklói vár, történelmi helyek stb.), speciális vonzerő (bor, gasztronómia, rendezvények), természeti vonzerő (speciális klíma, gyógy- és termálvíz stb.). A térség természeti adottságaiból adódóan a turizmus 3 jelentősebb területre koncentrálódik: Harkányra, Siklósra és Villányra. A

turisztikai kereslet leginkább Harkány termál- és gyógyturizmusa, valamint a Borút településeinek bor, falusi, gasztronómiai és kulturális turizmusa köré szerveződik. A turisztikai szektor jelenleg rendkívül koncentrált ezen vonzerők környezetében, és erős szezonális is jellemzi. A terület erőssége a kiváló termőtalaj, mely lehetőséget biztosít egyedi minőségű borok előállításához. A kulturális turizmus kialakulás a térség jelentős mennyiségű építészeti és történelmi emlékeinek köszönhető.

Siklós a természeti vonzerején kívül olyan kiegészítő szolgáltatásokat hordoz magában (a vár, a máriagyűdi kegytemplom), amelyek színvonalas programul szolgálhatnak az ideérkezőknek. A város rendelkezik Tourinform irodával, mely a turisták tájékoztatására szolgál.

Harkány a termál- és gyógyfürdőnek köszönheti központi szerepét. Ez elsősorban az idősebb korosztályt vonzza, míg a strandfürdő iránt inkább a fiatalabb korosztály érdeklődik. A harkányi fesztiválok közül a Fürdő Fesztivált, a Tenkesalja Fesztivált és a Szüreti Fesztivált emelhetjük ki. Siklós mellett csak Harkány rendelkezik Tourinform irodával.

Villány legfőbb attrakciója a Villány-Siklói Borút. Az ezzel kapcsolatos feladatokat egy direkt erre a célra kialakított szervező iroda végzi. A látogató turista a borúton közvetlenül megismerkedhet a szőlőtermesztés és feldolgozás munkafolyamataival, a boron keresztül betekintést nyerhet a borvidék és az emberek életébe, a borvidék kultúrájába.

A kistérség több településén található további említésre méltó vonzerő (épített értékek, halastavak, helyi kulturális hagyományok), valamint a térségben található a **Duna-Dráva Nemzeti Park**, mint kiemelt ökoturisztikai attrakció

Szálláshelyek szempontjából Siklós kimagasló kapacitással rendelkezik Baranya megyében, a szálláshelyek mennyiségére vonatkoztatott fajlagos mutatója: 125 férőhely 1000 helyi lakosra számítva. Ennek jelentős részét a városi szállások teszik ki, és csak elenyésző mennyiségű a falusi férőhelyek száma.

Gyengeségek

A Siklói kistérségnek egyik legfőbb problémája, hogy gyenge a közlekedési infrastruktúrája, ezáltal nehézkes a megközelítése. A Horvátországból érkező áthaladó forgalom a gyenge minőségű utakon komoly problémákat okoz, zavarja az itt élőket, pusztítja az épített környezetet, csökkenti a környezeti értékeket, károsítja az itt fellelhető ritka és egyben védett növényfajokat, ami a turisztikai vonzerőt is negatív irányban befolyásolja. A vonzerőt csökkenti, hogy az évek óta tervezett kerékpárút és a településeket elkerülő út (Harkány kivételével) megépítésére még mindig nem került sor. Helyi problémák közé sorolnánk, hogy

az oktatási színvonal igen alacsony (hiányzik a turisztikai képzés), ami befolyásolja a munkanélküliségi rátát, és a foglalkoztatottak számát.

A népesség többsége közösség eredetű jövedelmekből (nyugdíj, járadék, segély) él. Az alkalmazásban álló lakosság 70%-ának átlagkeresete a mindenkori minimálbérrel egyenlő. A térségnek nincs ipara. Az aprófalvas térség fogyó népessége előregedő korstruktúrájú, amely „köszönhető” annak, hogy a fiatalok – elsősorban a magasan képzettek - a beszűkült megélhetési lehetőségek miatt elvándorolnak.

A három városban eltöltött vendégéjszakák számát nézve feltűnő a szálláshelyek rendkívüli koncentrációja. A városok közül is kiemelkedik Harkány dominanciája.

Lehetőségek

Fejlesztésre szorul a kistérségben a wellness vagy gyógy-turizmus, és az aktív turizmus (vadászat, evezés, lovaglás) is, melyben nagy lehetőségek rejlenek. Fejlesztendő terület a marketing is. A térségnek hangsúlyoznia kell, hogy kínálata illeszkedik a megyeszékhely vonzerő kínálatához, és összhangban dolgozik a Pécsi kistérséggel (EKF 2010 projekt!).

Az infrastruktúra fejlesztésével, és a délre vezető úthálózat kiépítésével a térség kaput képezhet a déli területek felé. Ezt a lehetőséget csak akkor lesz képes kihasználni, ha ezzel együtt a szálláshelyek minőségét is javítják. Az utóbbi időszakra jellemző, hogy egyre kevesebb az alacsony kategóriájú szálláshelyek vendégköre, és egyre nagyobb az igény a magas színvonalú, öt csillagos szállások iránt. Így szükség van a szálláshely kínálat minőségi fejlesztésére is.

Napjainkban a turisták egyre nagyobb hányada tájékozódik részben vagy egészben a világhálón. Ennek tükrében ki kellene alakítani egy olyan adatbázist – a kistérségi honlapon belül vagy azzal párhuzamosan –, ami tartalmazza a fellelhető szolgáltatásokat és szolgáltatáscsomagokat, az elérhető látványosságokat, azoknak az adatait és leírását, lehetséges az online szállás- vagy asztalfoglalást, s az adatbázisban az igényeknek megfelelő kritériumok szerinti keresést.

A térség előtt legnagyobb lehetőség a turisztikai piacon komplex kínálattal megjelenni, amelyhez asszisztálnának a helyi gazdaság szereplői (helyi termékek és szolgáltatások a turizmus szolgálatában).

Veszélyek

Amennyiben a turizmus továbbra is csak néhány település kiváltsága marad és nem sikerül kiterjeszteni a kistérség nagyobb területére, kérdésessé válhat a közös turizmusfejlesztési tervek megvalósítása, a „vesztes” települések kihátrálnak a közös fejlesztések alól, ellehetetlenedik a kistérségi tervezés.

A falusi vendéglátásban az elmúlt időszakban nem figyelhető meg növekedés, még a Siklós-Villányi Borút sem növelte a falusi szálláshelyek jelentőségét, megfelelő koncepció hiányában ezért nem várható az érintett szereplők helyzetének javulása.

3.2. Indoklás

Jelenleg a Siklói kistérségben nincsen olyan szervezet, amely hatékonyan képes lenne a turisztikai attrakciók láncba fűzésére, azok összehangolására, turisztikai termékcsoportok kidolgozására. A projekt kivitelezésével elérhető lenne, hogy a kistérség turisztikai potenciálja jobb kihasználtságot mutasson a több esetben is versengő, egymást versenytársnak tekintő szolgáltatások és termékek lehetséges szinergia hatását kihasználják, egységesen, egymást erősítve jelenjenek meg a turisztikai kínálat oldalán. A Siklói kistérség turisztikai fejlesztésének iránya leginkább a komplex turisztikai szolgáltatások kialakításának irányába mutat, ez azonban konkrét menedzsment, és külön erre a célra létrehozott szervezet nélkül aligha valósulhat meg.

Olyan szakértői menedzsment csapat felállítása szükségeltetik, ami összhangba hozza a Siklói kistérségben a szétszórt turisztikai termékeket és szolgáltatásokat, azokat konkrét komplex termékcsomagokká fűzi, szoros kapcsolatot alakít ki a szolgáltatókkal, ösztönzi a turisztikai termék kínálatát biztosító helyi vállalkozások közötti együttműködést, elősegíti a közöttük létrehozandó partneri viszony kialakulását, a térségbe érkező vendégek által könnyen érthető információ formájában konkrét programajánlatokat dolgoz ki, térben és időben egyező, hasonló jellegű turisztikai attrakciókat egységes kínálatként mutat be. Ennek következtében nagyobb vonzerőt gyakorolhat a kistérség turisztikai szolgáltatása, a kistérség turisztikai vérkeringése erősödik, a kisebb falvak turisztikai attrakciói iránti érdeklődés megnő, a térségben tartózkodó turisták tartózkodási ideje növekszik, visszatérési arányuk emelkedik

A helyi gazdaság meghatározó ágazata a turizmus. A kiváló adottságok, a fejlesztés kedvező keretfeltételei és példaszerű megoldásai az idegenforgalmat a vidékfejlesztés kiemelten kezelendő gócterületévé teszik. A helyben élők elsősorban az agrárium, a turizmus, és a szolgáltatói szektor nyújtotta lehetőségeket igyekeznek kihasználni. A már meglévő

adottságokra – vonzerőkre – épülő turizmusfejlesztés szervezésében kapcsolódik a térség életéhez, mint egy új iparág betelepítése. A Villány-Siklói Borút létrehozásával már megindultak a vidékfejlesztési tervek, és a továbbiakban is támogatandó folyamatok országos jelentőséggel bírnak.

A közlekedés “zsákban” való elhelyezkedés hátráltatja nagybefektetők megjelenését, viszont segítheti a környezetbarát turizmus kialakulását. Az ökoturisztikai lehetőségek fejlesztése az egyedi termőtáj megőrzésére, és környezettudatos viselkedésre nevel.

A terület fő gyengesége, a rossz megközelíthetőség, ezért ha már sikerült idecsalni a turistát, el kell érni, hogy az ide látogatók minél több éjszakát töltsenek itt, ehhez pedig egy tartalmas programcsomagra van szükség.

A térség természeti adottságai, termelési hagyományai, mezőgazdasági kultúrája és idegenforgalmi kínálata kovácsolhatja szerves egységgé az 53 települést.

3.3. Ex-ante értékelés

Várható hatás a gazdasági környezetre

A projekt sikeres megvalósítása a térségben számos pozitív eredményhez vezethet, elsősorban a szűkebben kapcsolható turisztikai környezetben, valamint az azt közvetlenül kiszolgáló ágazatokban.

A projekt legfontosabb célkitűzése a térségi attrakciók egységes turisztikai láncba fűzése, amelynek legkézenfekvőbb hatása, hogy a turisták tovább maradnak a térségben, ezáltal nő a vendégéjszakák száma és az egy turistára jutó átlagos költési hajlandóság.

Mivel a turisták körében egyre inkább a magasabb színvonalú szálláshelyek iránti kereslet a jellemző, ezért a látogatószám növekedése ezen szállások számának emelkedését idézheti elő. A már meglévő szállások kibővítik kínálatukat, elsősorban az egyre népszerűbb wellness szolgáltatásokkal, melyeknek egyik legmegfelelőbb színtere a Harkányi gyógy- és termálfürdő. A kínálatához kapcsolódóan az aktív turizmus ágainak kialakítása a térségbe vonzza a fiatalabb korosztályt is.

A többnapos pihenés alatt a turisták kulturális programokat is látogathatnak, melybe a szomszédos térségek is bevonhatóak, így intenzívebbé válik a velük való kapcsolat. Amennyiben a turisztikai elképzelések megvalósulnak, a Siklói kistérség turisztikai bázisul szolgálhatna a térségben, akár még Pécs viszonylatában is (A turisták a Siklói kistérségből kiindulva és ide visszaérkezve keresnék fel a környező látványosságokat).

A turizmus intenzifikációja előbb-utóbb magával vonja az infrastrukturális fejlesztéseket. Javulhatnak a térség útjai, a tömegközlekedésben sűrűsödhetnek a járatok, periférikus települések elérése kevesebb lehet. A jobb minőségű közlekedés vonzóbbá tenné a falvakat a turisták számára, mely a vidéki turizmus fejlődéséhez vezethet. A falvakban a nevezetességek, fesztiválok látogatottsága növekedne, illetve lehetőséget biztosítana a falusi népesség értékteremtő munkába való bekapcsolódásához. Ehhez szükséges még a falvak műszaki infrastruktúrájának további fejlesztése és kiépítése.

Amennyiben a turizmus fejlesztése a célunk, akkor szükségessé válik a szolgáltatói szektor színvonalának emelése is, ugyanis a minőség a vidék jelentős vonzerejét is jelentheti. A magasabb minőség képzettebb dolgozókat kíván, és ez a képzés megnyilvánulhat különböző munkaerő tréningekkel, folyamatos továbbképzésekkel, munkaidőben történő tájékoztatásokkal, munkaerő-fejlesztő cégek bevonásával, városi támogatással. Mindezek következményeként egy barátságosabb, családiasabb, segítőkészebb szolgáltatási rendszer válhat valóra a kistérségben. Az ily módon képzett, megfelelő kvalitással rendelkező munkaerő értéke így magasabb lesz, és a pályakezdők, vagy munkakeresők, ismervén a képzés minőségét keresni fogják a térség munkahelyeit, sőt még azok is, akik nem a térségből származnak.

A fejlettebb turizmus következtében megjelenő képzettebb munkaerő kedvezőbb feltételeket teremt a térség mezőgazdaságában, így az egyik legjelentősebb turisztikai érték további fejlődését is okozhatja. A bortermelés jelentős szerepet játszik a terület gazdaságában és turisztikájában, és a jelenleg e területen dolgozó nagynevű szakemberek számára mindig segítséget nyújt, ha leveszi a terhek egy részét a vállukról a hozzáértőbb munkaerő, ám a legegyszerűbb munkákra továbbra is szükség lenne a helyszínen betanított idénymunkásokra, vagy alacsony iskolai végzettségű, kistelepülésekről származó munkaerőre.

Amennyiben sikerül a turizmust térség formáló ágazattá tenni és a helyi gazdaságot ennek megfelelően átszervezni (helyi termékek a minőségi turizmus szolgálatában), az további munkalehetőségek kialakításához vezetne, mind a mezőgazdasági mind a kisipari szektorban.

Várható hatás az itt élő népességre

A turisztikai szektor fejlődésének egyenes eredménye, a munkahelyek növekvő száma. A több munkahely versenyképesebb jövedelmeket generál, amely visszafoghatja a népesség emigrációját, sőt a szomszédos régiókból kisebb-nagyobb mértékű migrációval is lehet számolni. Az új munkahelyek megindítják a versenyt a munkaerőpiacon, előnyösebb

helyzetbe hozva a munkavállalót (pl. a munkatárgyalások terén), valamint a motiváció különböző szintjeit (mint pl. az önmegvalósítás) képes elősegíteni, növelni. A folyamat biztosabb állásokhoz és teljesítményorientált bérezéshez vezet. Amennyiben a munkavállalónak nem kell az egzisztenciája miatt aggódni, sokkal megbízhatóbban és eredményesebb képes végezni munkáját.

Mivel a térségben felsőoktatási intézmény nincs, és az érettségizett diákok így Pécssett, a fővárosban vagy más nagyvárosokban keresik a diploma megszerzésének a lehetőségét, feltételezhető hogy többségük nem tér vissza kistérségbe munkát keresni. A térség fejlődése viszont új ajtókat nyit ki a frissen diplomázottak számára is, a korábban említett munkahelyek formájában. Ennek eredményeképpen a társadalom fiatalabb rétegei is a térségben maradnak, ezáltal a fiatalos gondolkodásmód jobban teret kaphat a térség mindennapjaiban. Ezzel megállítható, vagy legalább visszaszorítható az a társadalmi tendencia, amely a lakosság átlagéletkorának drámai növekedéséhez vezet. Szociológiai tanulmányokkal igazolható, hogy a kisebb városokban vagy falvakban születettek jelentős részének gondot okoz az olyan nagymértékű környezetváltozás, amit a főváros nyüzsgő forgataga jelent, így jobb munkateljesítményre képesek, ha a saját közegükhöz hasonló földrajzi területen fejtik ki munkájukat. Magasabb munkamorál és kellemesebb környezet jellemzi az ilyen jellegű munkahelyeket.

A jövedelmi helyzet javulása miatt a lakosság nagyobb hányadának nyílik lehetősége személygépjármű fenntartására, és mindennapos használatára. Ezzel nemcsak a városokra korlátozódik a fejlődés és a jobb élet lehetősége, hanem a kistérség kiemelkedően nagyobb része, amely jelenleg visszamaradottabb és lehetőségeitől megfosztott, kapcsolódhat be a fejlődő infrastruktúra által kinyílt világba.

A vendégéjszakák számának növekedése azt is feltételezi, hogy megnő az ide látogatók száma. A turisták magasabb száma megkövetel egy magabiztosabb, határozottabb fellépésű, képzetesebb közbiztonsági szervet. A város magasabb bevételei értelemszerűen a rendőri szervek bevételeit is növelhetik, ezzel egy nyugodtabb, biztonságosabb környezet alakulhat ki, mind az ide látogatók, mind a lakosság igényeinek eleget téve.

Összességében tehát a projekt megvalósítása számos pozitív hatást vált ki, fellendíti kistérség a társadalmi életét, javítja az itt élők anyagi helyzetét, valamint elősegíti a térség kiemelkedését.

4. A projekt megvalósulásáért felelős indikátorok

A projekt végrehajtásában elért eredmény mutatóinak számszerűsíthetőnek kell lennie. A projekteknél használt indikátorok az alábbiak szerint csoportosíthatók:

Célindikátorok:

- *Új munkahelyek keletkezése*
- *Térségbe érkező turisták számának növekedése*
- *Az eltöltött vendégéjszakák számának növekedése*
- *Az egy turistára jutó költési hajlandóság növekedése*
- *turisztikai bevételekben történő növekedés*

Kimenet vagy output-mutatók: a projekt megvalósulása során végbemenő tevékenységekre vonatkoznak.

- E-marketing megvalósítása→
- Információs adatbank létrehozása és fenntartása→ felhasználások száma
- Új befektetők megjelenése a térségben→ befektetők száma
- Szakmai továbbképző tanfolyamok indítása→ képzések száma
- Turizmus fejlődése, szálláshelyek koncentrációjának csökkentése→ térségbe érkező vendégek és vendégéjszakák éves száma, szálláshelyek száma
- Egységes szállásfoglalási rendszer kialakítása a Tourinform irodáknál→ igénybevétel nagysága
- Online megjelenés→ honlap látogatóinak száma
- Adatbázis a meglévő szolgáltatásokról, szolgáltatáscsomagokról, elérhető látványosságokról→ kínálat szélessége
- Új foglalkoztatási lehetőségek→ új munkahelyek száma
- Gyógyturizmus→ látogatottság szintje
- Bortúrák elterjedése→ résztevők száma
- Öko-turizmus fejlődése→
- Kulturális rendezvények szervezése→ látogatottság szintje, bevétel nagysága
- Borutak népszerűsítése→ résztevők száma
- Boreladás, borkóstolás, falusi turizmus, panziók, hotelek, éttermi vendéglátóhelyek, vinotékák→ látogatók száma

Eredménymutatók: a projekt azonnali és közvetlen hatásaira vonatkozó mutatók, melyek a közvetlen résztvevőket illetve igénybevevőket érintő változásokat szemléltetik.

- megélhetési körülmények javulása, életszínvonal emelkedése→ átlag jövedelem szintje
- turisztikai potenciál erősödik→ új szolgáltatások száma, turizmusban foglalkoztatottak aránya
- lakosság előregedésének visszaszorítása→ fiatalkorúak aránya
- kulturális színvonal emelkedése→ kulturális események, rendezvények száma
- helyi kereskedelem fejlődése→ szállítási költségek, bevételek nagysága
- szálláshelyek koncentráltságának csökkentése→ a vendégéjszakák szálláshely típusonkénti megoszlása

Hatásmutatók: a projekt azon várható következményeire utaló, mérhető mutatók, melyek várhatóan hosszabb időtávon jelentkeznek. Ezek bekövetkezése a projekten kívülálló tényezőktől is függnek.

- térségben élő népesség számának növekedése→ népességszám
- fiatalok elköltözésének visszaszorítása→ fiatalkorúak aránya
- oktatási színvonal emelkedése→ képzett emberek száma
- foglalkoztatottak számának növekedése→ munkanélküliségi ráta csökkenése
- turizmus fejlődése→ turisztikában foglalkoztatottak aránya, turisztikával kapcsolatos tevékenységet folytatók jövedelme, turisták költési hajlandósága